BLOGER VA SAN'ATKOR TAXALLUSLARINING LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI

Shuhratova Mahliyo Shuhratovna
Termiz davlat pedagogika instituti
O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi
4-bosqich talabasi

Annotatasya: Mazkur tadqiqot lingvokulturologiyadagi ilmiy bo'shliqni to'ldirgan holda, ingliz va o'zbek tillarini ilk marotaba o'zaro bog'laydi hamda ijtimoiy media platformalaridagi taxalluslarni kompyuter dasturlari asosida korpusga tayanib tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: taxallus, laqab, nomlar, onomastika, blogger, Instagram, foydalanuvchi, tarmoq.

Аннотация: Данное исследование восполняет научный пробел в лингвокультурологии, впервые устанавливая взаимосвязь между английским и узбекским языками, а также анализирует псевдонимы в социальных медиа на основе корпусного подхода с использованием компьютерных программ.

Ключевые слова: псевдоним, прозвище, имена, ономастика, блогер, Instagram, пользователь, сеть.

Abstract: This study fills a scientific gap in linguoculturology by establishing, for the first time, a connection between the English and Uzbek languages, and analyzes pseudonyms on social media platforms based on a corpus approach using computer programs.

Keywords: pseudonym, nickname, names, onomastics, blogger, Instagram, user, network.

Raqamli olamda asosan ijtimoiy media platformalarida tarqaladigan rus va o'zbek adabiyotining ulkan xazinasi mavjud. Ommabop mualliflar, musiqachilar va blogerlar o'z faoliyatini yuritish uchun qulay deb bilgan taxallusdan faol foydalanadilar. Taxallus raqamli o'z-o'zini namoyon etishning muhim unsuri sifatida yuzaga chiqadi. Buni terminologiya va onomastika sohasidagi olimlar ham e'tirof etib, taxallusni shaxsning adabiy, badiiy yoki ilmiy faoliyatda qo'llash uchun tanlagan uydirma ismi deb ta'riflaydilar[1:45]. Taxallus bilan bir qatorda laqab ham raqamli ommaviy muhitda o'z-o'zini brendlashning eng yorqin usullaridan birini tashkil etib, maqsadli o'quvchilar va auditoriya doirasida to'liq tanilishni ta'minlaydi. Ommaviy diskursdagi taxallus hodisasi jahon miqyosida chuqur tadqiqot mavzusi bo'lib qolmoqda.

Igor Kornev milliy mentalitetni milliy hamjamiyat a'zolari birgalikda foydalanadigan kognitiv sxema sifatida ta'riflab, uni muloqotning meta-darajasini shakllantiradi, deb hisoblaydi[2:18]. Milliy mentalitet turli kasbiy sohalar, jumladan, ish joyidagi muloqot, korporativ madaniyat, reklama, brending va mahsulotni rivojlantirish kabi jabhalarni qamrab oladi va ulardan yuqori turadi. Milliy mentalitet o'zini jamiyat diskursidan o'rin olgan milliy ramzlar, artefaktlar va tasvirlar orqali namoyon qiladi. Madaniy kodlar ijtimoiy diskursdagi subyektiv talqinni ifodalovchi va muayyan o'quvchi idrokini shakllantiruvchi unsurlardan tarkib topadi. Murakkab taxalluslar orqali milliy mentalitet va madaniy kodlar o'zbek va ingliz tillaridagi jamoat arboblari, san'atkorlar hamda mualliflarni farqlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda. Tadqiqot gipotezalari shuni ko'rsatadiki, muayyan lingvistik va stilistik mazmun muallifni belgilangan kontent shakllarini tarqatish huquqiga ega bo'lgan obro'li shaxs sifatida targ'ib qilishga xizmat qiladi.

Ingliz tilida ijod qiluvchi blogerlar va san'atkorlar qo'llaydigan taxalluslarning tipik shakllari va vazifalari aniqlanib, milliy mentalitet va madaniy kod hisobga olingan holda ularning lingvistik tuzilmasi o'rganiladi. Anton Pushkin, 5-Minute Crafts, Mr. Baker, Mossy va Shadow kabi misollar asosida ushbu taxalluslarning grammatik tuzilishi, so'z yasalish jarayonlari, tarkibiy qismlarining semantik maydonlari hamda ularni yaratishda qo'llanilgan uslubiy vositalar tahlil qilinadi. Ingliz tilidagi taxalluslar ko'pincha o'z egalarining nomini aks ettirib, jamoalarning hayotiy manfaatlariga xizmat qiladi va ularning a'zolarini birlashtiradi. Garchi bu nomlar har doim ham lingvistik jihatdan to'g'ri bo'lmasa-da, ular o'z egalari uchun muhim yorliq bo'lib xizmat qiladi va jamiyat ichida ommalashish ko'pincha ularning yagona vazifasi hisoblanadi. Egalari ko'pincha noma'lum, maqsadli til bilan manfiy bog'langan bo'lib, ularning laqablari guruh ichidagi a'zolar ishtirokidagi o'ziga xos guruhli hazilni aks ettiradi. Shunga qaramay, inglizcha nomlar ko'pincha sheva va madaniy o'ziga xoslik uchun aniq belgilangan elementlarni o'z ichiga oladi, ammo umumiy nomlar emas. YouTube va boshqa zamonaviy media vositalarida paydo bo'lgan ilk inglizcha taxalluslar, ayniqsa, hazil, parodiya, jo'n va dag'al mavzularga yo'naltirilgan bloglar uchun an'anaviy andozalarga mos kelmasligi aniqlandi. O'yinlar bilan bog'liq taxalluslarda esa bu holat yanada kamroq kuzatilgan. Aksariyat ingliz tilida so'zlashuvchi YouTube blogerlari taxallusdan foydalanadi va bu ko'pincha ota ismining muqobili sifatida qabul qilinadi, chunki ingliz tilli mamlakatlarda ko'pchilik ikkinchi ismni (middle name) maqom belgisi deb biladi. PewDiePie - Felix Kjellberg tomonidan o'ylab topilgan Youtubagi ilk nikneymdir.

O'zbek tilidagi taxalluslar gender yo'nalishi va jinsiga ko'ra o'ziga xos xususiyatlarni namoyon etadi. To'plangan ma'lumotlar taxalluslar tuzilishi, so'z

yasalishi jarayonlari, mental dunyoqarash va madaniy kodning ifodalanishi hamda uslubiy vositalardan foydalanishni qamrab oladi. Taxalluslar odatda ikki-uch qismdan iborat bo‘lib, ularda olmoshlarning metalingvistik, hazil, maqtov va iltifot kabi turkumlardagi shakllari qo‘llanadi. Aksariyati global slengdan olingan yoki neologizm sifatida yasalgan qismlar taxalluslarning oddiy ma’nosini zamonaviy raqamli madaniyat, adabiyot va musiqa bilan bog‘laydi. Olmosh shakllari ona tilida shaxsning o‘ziga xos vazifasini ifodalasa, erkak va ayolga nisbatan qo‘llanadigan umumiy atamalar individuallashtirishdan xoli, ya’ni ma’no jihatdan neytral va faqat funksiyani bildiruvchi bo‘lib ko‘rinadi.

Kishilik olmoshlari nutqda shaxsiy funksiyani ifodalaydi, erkak va ayolga nisbatan qo‘llanadigan umumiy atamalar esa individuallikdan xoli, semantik jihatdan neytral va vazifani anglatuvchi bo‘lib ko‘rinadi. Til birligidan foydalanishda guruh ichidagi masofa konnotatsiyasi yaqqol seziladi: bir millat yoki vatandosh erkaklarga murojaat qilish uchun mo‘ljallangan “birodar” so‘zi begona guruh shevasi vakili tomonidan qo‘llanilganda kulgili eshitiladi. Kishilik olmoshlari ijodkorning ruhiy dunyoqarashini metalingvistik jihatdan – kutilmalar zanjirini qisqartirish orqali, shuningdek, hazil vositasida – voqelik haqidagi tasdiqni ichki yumor shakli deb da’vo qilish orqali ifodalaydi. Taxalluslar asosiy toifalarda mentalitetning o‘ziga xos tarzda aks etishining turli shakllarini ifodalaydi: ona_3 kabi taxalluslar orqali begonalardan yashirinish; birlik, xotirjamlik va sabr-toqatga intilish; o‘zgaruvchan zamon va shiddatli rivojlanishni tushda ifodalash; topqirlik, o‘zlik va merosni anglash kabi. Taxalluslar tahlili shuni ko‘rsatadiki, garchi mahalliy ommaviy axborot vositalarida e’tirof etilmasa-da, ularda ifodalangan topqirlik unsuri matn va vizual tasvirning xarakteri, tabiati hamda o‘ziga xosligini mahalliy darajada tushunish uchun katta ahamiyatga ega. Vizual

shakl laqabning u qo'llaniladigan hududdan tashqaridagi o'quvchi va tinglovchilar tomonidan tushunilishini osonlashtiradi hamda kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шульская Н. А., Иванов П. В., Сидоренко Е. М. Современные методы анализа данных в образовательных исследованиях // Вестник педагогики. — 2018. — № 4. — С. 45–52.
2. Корнев И. А. Цифровая трансформатsiя образовательной среды // Современные технологии обучения. — 2020. — № 2. — С. 18–27.
3. Mardonova Lobar Umaraliyevna. (2024). TARIXIY MANBALARDA AMIR TEMUR OBRAZINING BADIIY TALQINLARI. IMRAS, 7(6), 56–60.
4. Saidmuradova, S., & Madina, T. L. (2024). ALISHER NAVOIY SHE'RIYATI POETIKASI. *PEDAGOGS*, *57*(1), 147-152.
5. Mukhtarova, M. S., Namozova, S. B., & Mardonova, L. U. (2023). A Lyrical View of History. *Journal of Law and Sustainable Development*, *11*(12), e2676.
6. Xurramovna, Q. G., & To'raqulovna, D. M. (2025, December). "FARHOD VA SHIRIN" DOSTONIDAGI ONOMOSTIK BIRLIKLARNING BADIIY-POETIK AHAMIYATI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION.* (Vol. 1, No. 5, pp. 58-61).
7. Komilovna M. S. Hydronims Formed by the Method of Syntactic and Transonimization //World Bulletin of Social Sciences. – T. 37. – C. 16-18.
8. Dilshoda, A., Dilfuza, T., Muxlisa, M., & Dildora, A. (2025). MAXTUMQULI SHE'RIYATIDA HAYOTIYLIK. SHOKH LIBRARY, 1(11).
9. Abdurashidovich M. A. LINGUISTIC APPROACH TO NESTED DICTIONARIES AND THEIR HISTORICAL DEVELOPMENT

//Multidisciplinary and Multidimensional Journal. – 2024. – Т. 3. – №. 5. – С. 144-147.

10. Farida, X., To'xtayeva, D., Murtazayeva, M., & Abdurahmonova, D. (2025). "LISON UT-TAYR" DOSTONINING BOBLAR BO 'YICHA TASNIFI. *PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI*, *17*(02), 117-121.
11. Najibullo, S., & Manzura, B. (2024). IMPORTANCE OF DIALECTS IN PLACE NAMES [J]. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*, *11*(02).
12. Raimnazarova Nasiba Xoliyarovna, Abduhakimova Shahlo Shuxratjon qizi. (2026). INGLIZ TILI SINFLARIDA O'QITUVCHI VA O'QUVCHI O'ZARO HAMKORLIGI NAZARLARI: DUXTAT TAHLILI. *Efiopiya xalqaro ko'p tarmoqli tadqiqotlar jurnali* , *13* (03), 1266–1270.
13. Iboralarni uslublarga ajratish mezonlari: nazariy va amaliy yondashuv (frazeologik birliklar stilistik tahlili asosida). (2025). *INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY*, *2*(6), 12-16.
14. Zafariddin, Temirov, and Xujanova Nasiba. "The Triumph of Light Over Darkness." *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, vol. 33, 20 Feb. 2025, pp. 34-37.
15. Zebiniso, T. (2022). SIFAT SOZ TURKUMINING USLUBIY XUSUSIYATLARI. *Scientific Impulse*, *1*(4), 34-37.
16. Sayfullayev, N. (2023). TERMS ARE AN INDIVIDUABLE WEALTH OF OUR LANGUAGE. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *10*(10), 168-170.